

Modell för mediesamarbetet inom Blekinge och Kronoberg

**Förslag till en ny modell för bibliotekens mediesamarbete med
utgångspunkt i det regionala biblioteksuppdraget**

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Målsättning	3
1.2 Arbetsprocess	3
1.3 Avgränsning	3
2. Det regionala biblioteksuppdraget	4
2.1 Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg	4
2.2 Bibliotekslagen	4
2.3 Det nationella perspektivet	4
2.3.1 Kungl. biblioteket	4
2.3.2 Sveriges depåbibliotek och lånecentral	4
2.3.3 Internationella biblioteket	5
2.4 Det regionala perspektivet	5
3. Nuvarande regionala mediasamarbete	6
3.1 Sydostsamarbetet	6
3.2 Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg och Sydostsamarbetet	6
3.2.1 Nuvarande medieflöden	6
3.2.2 Värdbiblioteken i Karlskrona och Växjö	7
3.2.3 Gemensamma potten	8
3.3 Erfarenheter av nuvarande kompletterande medieförsörjning	9
4. Avvägningar	10
4.1 Ansvar	10
4.1.1 Lokalt ansvar	10
4.1.2 Regionalt ansvar	10
4.1.3 Nationellt ansvar	11
4.2 Innehåll	11
5. Förslag till modell för regionalt mediasamarbete i Blekinge och Kronoberg	12
5.1 Vision för det regionala mediasamarbetet	12
5.2 Målbild 2017	12
5.3 Insatser av Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg	12
5.3.1 Utveckling av gemensam infrastruktur	12
5.3.2 Utveckling inom medieområdet	13
5.3.3 Särskilt mediestöd	14
6. Ekonomisk konsekvens av modellen	16
7. Förslag till tidplan och genomförande	16
7.1 Uppföljning och utveckling	17

1. Inledning

I den nya bibliotekslagen finns inte längre den kompletterande medieförsörjningen kvar som en uppgift för den regionala biblioteksverksamheten. Istället betonas uppgiften att främja verksamhetsutveckling, samarbete och kvalitet. Inte heller i de regionala kulturplanerna framhålls medieförsörjning som ett utvecklingsområde för den regionala biblioteksverksamheten. Här framhålls en vidareutveckling inom områdena litteratur och berättandet, att stödja läsfrämjande insatser för barn och unga samt att stimulera insatser som stärker demokrati och det fria ordet.

Dessutom har strukturerna för det statliga stödet till regional och kommunal biblioteksverksamhet förändrats. Kungl. biblioteket (KB) har tilldelats ansvaret att samordna nationell biblioteksutveckling. Samtidigt kvarstår Kulturrådet som en viktig partner för regionala biblioteksverksamheter, eftersom myndigheten fördelar statliga medel till verksamheterna via samverkansmodellen. Kommunbibliotekens medieförsörjning påverkas av att de statligt finansierade informations- och lånecentralerna minskat från fyra till två: Sveriges depåbibliotek och lånecentral samt Internationella biblioteket.

De förändrade strukturerna för medieförsörjning i allmänhet och det omformulerade regionala biblioteksuppdraget i synnerhet medför behov av en översyn av nuvarande regionala medieförsörjning. Därför har Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg tillsatt en utredning med syfte att ta fram ett förslag till en ny modell för mediesamarbetet inom Blekinge och Kronoberg.

1.1 Målsättning

Förslaget till ny modell för det regionala mediesamarbetet utgår ifrån övergripande mål och uppdrag för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, så som dessa är formulerade i bibliotekslagen och i de regionala kulturplanerna för Blekinge och Kronoberg. Modellen ska främja användarperspektivet utifrån visionen att alla invånare ska ha samma rätt och tillgång till information och medier.

Det nuvarande regionala uppdraget avser fjärrlån, transporter, databaser, kompetensutveckling och kompletterande medieförsörjning. Den nya modellen för det regionala stödet till kommunbiblioteken ska säkerställa ett fortsatt utvecklingsstöd till biblioteken.

1.2 Arbetsprocess

Förslaget till ny modell för det regionala mediesamarbetet har utarbetats av organisationskonsult Annette Johansson, AnnJo Konsulteri AB. Arbetet har genomförts under perioden juni-oktober, 2014.

Modellen har utformats genom samtal med företrädare för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg och med kommunbibliotekens chefer. Förslaget har diskuterats i en referensgrupp bestående av bibliotekscheferna i Karlskrona, Ljungby, Olofström och Växjö. Den har stämts av mot bibliotekslagen och förslagen till regionala kulturplaner för Region Blekinge och Kronobergs län 2015-2017. Viktiga underlag har varit kommunbibliotekens erfarenheter av nuvarande regionala stöd och tankar om framtida behov av medieförsörjning.

Förslaget har även stämts av mot den nya nationella strukturen för mediestöd till kommunbibliotek, där uppdragen för Sveriges depåbibliotek och lånecentral samt för Internationella biblioteket haft betydelse för utformningen av förslaget.

I dokumentet används ibland förkortningen *BiBK* istället för *Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg*.

Begreppet *sydost* (sydostsamarbetet, sydostlån o.s.v.) avser nuvarande mediesamarbete och omfattar Blekinge, Kronoberg och Kalmar.

1.3 Avgränsning

Förslaget till ny modell för mediesamarbetet avser enbart Blekinge och Kronoberg. Det omfattar således inte Regionbibliotek Kalmar eller kommunbiblioteken inom Region Kalmar.

2. Det regionala biblioteksuppdraget

2.1 Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg är en gemensam regional biblioteksverksamhet för Kronobergs län och för Blekinge län, med Landstinget Kronoberg och Region Blekinge som huvudmän. Region Blekinge är administrativ huvudman. Verksamheten styrs av en styrgrupp bestående av politiker från Blekinge och Kronoberg och den finansieras med resurser från Kulturrådet, Landstinget Blekinge och Landstinget Kronoberg samt med olika projektmedel.

Nuvarande regionala biblioteksuppdrag finns beskrivet i verksamhets- och strategiplanen för 2013-2014. Enligt denna ska Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg utveckla och komplettera kommunbiblioteken genom omvärldsbevakning, information, rådgivning, fortbildning, projekt- och andra utvecklingsinsatser samt kompletterande medieförsörjning. Målsättningen är att genom samverkan och nätverk bidra till att invånarna får tillgång till samma service oavsett vilket kommunbibliotek de anlitar. I nuvarande uppdrag ingår även kompletterande medieförsörjning, som ska utföras enligt avtal med stadsbiblioteken i Karlskrona och Växjö och, vad gäller talböcker, enligt avtal med Regionbibliotek Kalmar.

2.2 Bibliotekslagen

Bibliotekslag (SFS 2013:801) har nyligen reviderats och det regionala biblioteksuppdraget har omformulerats. Begreppet länsbibliotek har ersatts med regional biblioteksverksamhet, vars syfte är att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller folkbiblioteken i länet. Det tidigare uppdraget att bistå kommunbiblioteken med kompletterande medieförsörjning har utgått.

Enligt lagen ska det allmänna biblioteksväsendet, vilket bl.a. omfattar folkbibliotek och regionala biblioteksverksamheter, ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning och erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att dessa personer ska kunna ta del av information. Det allmänna biblioteksväsendet ska även ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och åt personer med annat modersmål än svenska samt erbjuda litteratur på lättläst svenska samt på de nationella minoritetsspråken och andra språk än svenska.

2.3 Det nationella perspektivet

Det finns en strävan mot att bredda och fördjupa mediasamarbetet mellan de samhällsfinansierade biblioteken. Nedan följer en sammanfattning av hur denna strävan yttrar sig i form av förväntningar på de regionala biblioteksverksamheterna.

2.3.1 Kungl. biblioteket

KB är den biblioteksmyndighet som ansvarar för att samordna nationell biblioteksutveckling inom de samhällsfinansierade biblioteken. Enligt KB är en grundförutsättning för det arbetet att Libris utvecklas till en nationell katalog för de offentligt finansierade biblioteken. KB förväntar sig att de regionala biblioteksverksamheterna:

- stödjer och stimulerar kommunbiblioteken till att medverka i Libris-samarbetet och därmed bidra till att utveckla Libris till en nationell bibliotekskatalog som även inkluderar folkbibliotekens bestånd.

2.3.2 Sveriges depåbibliotek och lånecentral

Sveriges depåbibliotek och lånecentral finns i Umeå. Det är en nationell lånecentral och ett nationellt kompetenscenter i utvecklingen av Libris för alla typer av bibliotek samt för kompletterande medieförsörjning och andra frågor som rör bibliotekens samlingar. Enheten tillhandahåller spetstjänster kring fjärrlån. Sveriges depåbibliotek och lånecentral förväntar sig att de regionala verksamheterna:

- stimulerar utveckling av gemensam regional katalog inkl. medlemskap i Libris.
- medverkar till det nationella mediasamarbetet.
- stödjer arbetet med lokala medieplaner.
- stödjer inköp av udda titlar och språk inom regionen.

2.3.3 Internationella biblioteket

Internationella biblioteket (IB) i Stockholm hanterar lån och depositioner som rör mångspråkig litteratur och är, utöver sin roll som lånecentral, nationellt kompetenscenter för kommunala bibliotek när det gäller mångspråkig media. IB förväntar sig att de regionala biblioteksverksamheterna:

- definierar sitt nya uppdrag i förhållande till invånarnas behov av mångspråkiga medier.
- utformar planer för hur befintliga regionala mångspråkiga medieresurser ska hanteras inom sitt län, utifrån det nya uppdraget.

2.4 Det regionala perspektivet

De regionala huvudmännen sätter sin prägel på det regionala biblioteksuppdraget genom att peka ut prioriterade utvecklingsområden i sina kulturplaner. Planerna för perioden 2015-2017 finns tillgängliga som remissutgåvor. I dessa har följande utvecklingsområden identifierats för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg:

Blekinges regionala kulturplan

- Arbeta för att biblioteken som mötesplats ytterligare stärks genom samarbete med civilsamhället, föreningar, idrottsrörelsen samt enskilda genom att olika metoder för delaktighet utvecklas.
- Undersöka förutsättningarna för en gemensam biblioteksdata bas utifrån den kommande utredningen om medieförsörjning.
- Arbeta för att öka delaktigheten för barn och unga på bibliotekens webbsidor genom att involvera barn och unga i processen.
- Utveckla litteratur, läsfrämjande och berättande genom ett regionalt uppdrag, i samverkan med Kronoberg och Kalmar län.
- Tillsammans med Blekinge läns Bildningsförbund arbeta för att utveckla det läsfrämjande arbetet genom att använda nya metoder vad gäller teknik och samverkansformer för barn och unga.
- Undersöka om Blekinge skulle kunna bli en fristad för förföljda författare från områden där demokratin är hotad.

Regional kulturplan för Kronobergs län

- Kartlägga hur området litteratur, läsfrämjande och berättande kan utvecklas ytterligare, i samverkan med berörda aktörer i Kronoberg, Kalmar och Blekinge.
- Utveckla den regionala plattformen för det fria ordet, med Det fria ordets hus som bas, till en regional resurs.
- Utveckla metoder kring organisation, ledarskap och deltagarkultur för att undersöka och problematisera [...] bibliotekens roll i samhället och relation till publik och medborgare. Syftet är att öka möjligheterna för medborgarna att delta och medskapas kultur.
- Stödja och inspirera läsfrämjande insatser för barn och unga genom att utveckla förutsättningar för läsning, skrivande och berättande i skolan och på fritiden.
- Initiera regional samverkan mellan kultur och kompetensförsörjning.
- Utveckla samarbetsmodeller kring kultur och hälsa i syfte att öka delaktighet och tillgänglighet till kulturlivet.
- Utveckla det litterära landskapets potential och det muntliga berättandet i samverkan med länets besöksnärsorganisationer.

Vissa insatser omnämns i båda styrdokumenterna medan andra skiljer sig åt mellan de två länen. Tre områden som framhålls i båda planerna är att Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg ska:

- Kartlägga och ytterligare utveckla området litteratur, läsfrämjande och berättande.
- Särskilt stödja läsfrämjande insatser riktade till barn och unga.
- Stimulera insatser som stärker demokrati och det fria ordet.

3. Nuvarande regionala mediesamarbete

3.1 Sydostsamarbetet

Sydostsamarbetet är ett regionalt mediesamarbete mellan kommunbiblioteken och de regionala biblioteksverksamheterna i Blekinge, Kronoberg och Kalmar. Syftet med samarbetet är att kommunbiblioteken på sikt ska bli självförsörjande vad gäller invånarnas behov av medieförsörjning. En strävan är att minska behovet av utomregionala fjärrlån. Samarbetet omfattar olika insatser för de olika aktörerna, även de regionala verksamheternas stöd ser olika ut.

Sydostsamarbetet vilar på gemensamt utformade riktlinjer och rutiner för sydostlänerna d.v.s. de medier kommunbiblioteken i de tre länen lånar av varandra. En premiss för samarbetet är att biblioteken erbjuder ett lokalt medieutbud som i möjligaste mån motsvarar användarnas behov och att sydostlänerna kompletterar det lokala biblioteksutbudet. Kommunbiblioteken ansvarar även för att följa de riktlinjer och rutiner som tagits fram för samarbetet d.v.s. att

- Samarbetet gäller alla typer av media. Det enda undantaget är filmer, där varje bibliotek lokalt avgör om man vill låna ut eller inte.
- Varje förfrågan på medier som är köpbara ska hanteras som ett inköpsförslag.
- Medier som biblioteket äger, men som är utlånade, kan lånas in från annat bibliotek.
- Utlånande bibliotek avgör om utlån skall ske.

Transporter sker tre gånger i veckan mellan kommunernas huvudbibliotek eller motsvarande. Leveranser sker måndagar, onsdagar och fredagar. Reservationer av titlar på huvudbiblioteken läggs in i respektive biblioteks webbkatalog.

3.2 Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg och Sydostsamarbetet

Under 2014 har Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg bidragit med ca 1,6 mkr till det regionala mediesamarbetet. Det ekonomiska stödet är riktat mot kommunbiblioteken i Blekinge och Kronoberg och avser medier, transporter och personalkostnader till värdbiblioteken. Resurserna fördelas på följande sätt:

Insats	Budget	Kommentar
Medier	600 000 kr	200 tkr gemensam pott, 200 tkr Karlskrona, 200 tkr Växjö
Lokalsamlingar	100 000 kr	50 tkr Blekinge läns museum, 50 tkr Växjö
Nättjänster	109 000 kr	Subvention av kommunbibliotekens kostnader
Transporter	300 000 kr	Finansieras i samarbete med Regionbibliotek Kalmar
Personalkostnader	500 000 kr	Ersättning till värdbiblioteken Karlskrona och Växjö
Lokala inläsningar	45 000 kr	Avtal med Regionbibliotek Kalmar
Totalt	1 654 000 kr	

En summering av de budgetposter som avser medieinköp visar att det regionala medieanslaget uppgår till ca 800 tkr. Summan kan jämföras med kommunbibliotekens samlade lokala medieanslag, som 2014 uppgick till 16 mkr. Det regionala medieanslaget motsvarar ca 5 % av kommunbibliotekens totala lokala medieanslag.

3.2.1 Nuvarande medieflöden

Sydostsamarbetet utvärderas årligen med stöd av statistik över låneströmmarna mellan biblioteken. Som tidigare nämnts är en målsättning att inlånen från andra bibliotek än folkbiblioteken i de tre länen ska minska. Resultatet av en enkätundersökning som Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg genomförde våren 2014 i Blekinge och Kronoberg visar en utveckling i linje med denna målsättning:

	Totala antalet fjärrinlån till folkbibliotek i Blekinge, Kronoberg och Kalmar	Varav inlån från andra bibliotek än folkbibliotek i Blekinge, Kronoberg och Kalmar	Varav inlån från bibliotek utanför Blekinge, Kronoberg och Kalmar (olika bibliotekstyper)
2013	10 012 (100 %)	3 196 (32 %)	6 816 (68 %)
2012	11 144 (100 %)	3 562 (32 %)	7 582 (68 %)
2011	11 302 (100 %)	3 197 (28 %)	8 105 (72 %)

För att få en aktuell bild av nuvarande flöden av fjärrinlån har översynen fått tillgång till fjärrlånestatistik för perioden januari-juni 2014, för biblioteken i Karlshamn, Karlskrona, Lessebo, Ljungby, Olofström och Växjö. Förutom att följa upp inlån utifrån ovanstående tabell, är det även möjligt att se antalet inlån från de statliga lånecentralerna:

	Totala antalet fjärrinlån under januari-juni 2014	Inlån från andra bibliotek än folkbibliotek i Blekinge, Kronoberg och Kalmar	Inlån från bibliotek utanför Blekinge, Kronoberg och Kalmar (olika typer av bibliotek)	Inlån från Internationella biblioteket	Inlån från Sveriges lånecentral och depåbibliotek¹	Inlån från folkbibliotek i Blekinge, Kronoberg och Kalmar (sydostlän)
Karlshamn	1 338	13	187	0	3	1 135
Karlskrona	775	16	184	7	26	542
Lessebo	1 117	3	47	8	7	1 052
Ljungby	771	7	112	9	8	635
Olofström	666	8	32	0	1	625
Växjö	1 002	44	262	4	0	692
Totalt	5 669 (100 %)	91 (1,5 %)	824 (14 %)	28 (0,5 %)	45 (1 %)	4 681 (82 %)

Det totala antalet fjärrinlån juni-juni, 2014, för dessa sex bibliotek uppgår till 5 669. Av dessa är 988 inlån från bibliotek utanför sydostsamarbetet, vilket motsvarar ca 17 % av de totala fjärrinlånen. Övriga inlån (ca 82 %) är sydostlän. Den höga andelen sydostlän är i linje med målsättningen för samarbetet d.v.s. att minska behovet av externa fjärrinlån.

Medier som lånas in från andra bibliotek än folkbibliotek i Blekinge och Kronoberg kommer främst ifrån universitet och högskolor i de två länen. Inlån från bibliotek utanför sydostsamarbetet kommer både från folkbibliotek och universitets- och högskolebibliotek, men i Karlshamn, Ljungby, Växjö och Karlskrona överväger inlån från universitets- och högskolebibliotek i landet. Bland inlånen till Växjös bibliotek finns även ett flertal titlar från gymnasiebibliotek i den egna kommunen.

3.2.2 Värdbiblioteken i Karlskrona och Växjö

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg har avtal med stadsbiblioteken i Karlskrona och Växjö om uppdrag som värdbibliotek för nuvarande kompletterande medieförsörjning. Ersättning utgår med totalt 450 tkr per bibliotek och avser kostnader för medieinköp och personal. Växjö erhåller ytterligare 50 tkr för inköp av litteratur till lokalsamlingen.

I uppdraget som värdbibliotek ingår att komplettera kommunbibliotekens bestånd av böcker och andra medier, att förmedla kopior på tidnings- och tidskriftsartiklar samt att förmedla depositioner av mångspråkiga medier. Dessutom ska värdbiblioteken hjälpa biblioteken i länet med bibliografiska undersökningar och kvalificerade referenstjänster.

¹ I tabellen ingår enbart lån där det tydligt framgår att det är Sveriges Depåbibliotek och lånecentral som är avsändare. Hit har inte räknats lån från Umeå stadsbibliotek.

Varken Karlskrona eller Växjö skiljer mellan inköp av medier på det regionala anslaget och inköp på det lokala medieanslaget. Det går således inte att följa upp vilka medier som avser den regionala kompletterande medieförsörjningen. Det skapar en otydlighet mot kommunbibliotek som ibland nekas lån från värdbiblioteken med hänvisning till att mediet är köpbart, samtidigt som titeln teoretiskt sett kan vara finansierad med regionala medel.

Det finns ingen regional medieplan eller andra regionala riktlinjer som vägledning för värdbibliotekens regionala inköp. Urvalet baseras istället på enskilda medarbetares allmänna bedömningar av hur attraktiv en titel kan anses vara för invånarna i Blekinge och Kronoberg som helhet.

Värdbibliotekens utlån till kommunbiblioteken inom sydostsamarbetet ligger på en stabil nivå över tid. Inte heller förhållandet av utlån mellan Karlskrona och Växjö förändras nämnvärt. Tabellen nedan visar antalet sydostlån per värdbibliotek i faktiskt tal samt andelen (%) av de totala sydostlånen:

År	Karlskrona	Växjö
2013	5 036 (17 %)	3 890 (13 %)
2012	5 633 (19 %)	4 043 (13 %)
2012	5 952 (18 %)	3 882 (12 %)

En anledning till Växjös lägre andel utlån kan vara att biblioteket har en policy för kurslitteratur där man varken lånar in eller ut den typen av medier. Dessutom har Karlskrona ett stort magasinsbestånd, som kan vara attraktivt för andra kommunbibliotek.

Karlshamn avviker från andra kommunbibliotek genom att svara för en större andel sydostlån, utan att för den skull vara ett värdbibliotek. Biblioteket har ett förhållandevis generöst medieanslag, men gissningsvis är det även kvalitén d.v.s. urvalet titlar, som bidrar till andra biblioteks intresse för mediesamlingen. Nedanstående tabell visar antalet sydostlån från Karlshamn till andra sydostbibliotek i faktiskt antal samt andelen (%) av de totala lånen:

År	Karlshamn
2013	1 679 (6 %)
2012	1 897 (6 %)
2011	1 733 (5 %)

3.2.3 Gemensamma potten

Inte heller kommunbibliotekens medieinköp med stöd av gemensamma potten går att urskilja från bibliotekens lokala medieinköp. För 2014 avsatte Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg 200 tkr för gemensamma potten. Det är ett rationellt inköpssystem med färdiga konton hos de aktuella medieleverantörerna. Tabellen nedan visar utfallet av bibliotekens inköp de senaste tre åren:

År	Budget	Utfall
2014	200 000 kr	Ca 100 000 kr (t.o.m. sep 2014)
2013	170 000 kr	111 390 kr
2012	170 000 kr	99 341 kr

Som synes köper inte kommunbiblioteken medier i den omfattning resurserna medger. Vissa bibliotek använder möjligheten ytterst begränsat, eftersom ett medieinköp genererar merarbete på det lokala biblioteket i form av påföring och löpande medieunderhåll. Sett ur det perspektivet kan det vara mer effektivt för biblioteket att låna in medier från andra bibliotek.

Kommunbibliotekens egen uppskattning visar att gemensamma potten främst används för inköp av kurslitteratur, som fullständigt tycks dominera dessa inköp. Därefter följer smalare titlar som saknas inom sydostsamarbetet, främst facklitteratur, följt av titlar med reservationskö och mångspråkig litteratur. Fyra

kommuner uppger att de använder de regionala resurserna för inköp av mångspråkig medier, vilket kan jämföras med 12 kommuner som uppger att de använder stödet främst för inköp av kurslitteratur.

3.3 Erfarenheter av nuvarande kompletterande medieförsörjning

Utredaren har i enskilda samtal med samtliga kommunbibliotekschefer, inklusive värdbibliotekens, tagit del av bibliotekens erfarenheter av nuvarande modell av kompletterande medieförsörjning.

Det regionala stödet omfattar medier (fysiska och nättjänster), transporter, personalkostnader samt inläsningar. De medieområden där kommunbiblioteken har behov av kompletterande stöd är framför allt kurslitteratur och mångspråkiga medier. För e-böcker gäller nya avtal och det finns en allmän oro för vilka konsekvenser dessa kan medföra för biblioteken lokala mediebudgetar. Då avtalen för e-böcker inte medger utlån till andra användare än de inom den egna kommunen, är e-böckerna inte en del av sydostsamarbetet.

I de flesta kommuner finns inget universitet eller högskola, utan folkbiblioteken är de enda bibliotek som kan bistå studenter med kurslitteratur lokalt. Det finns även många distansstuderande i flera kommuner. Mångspråkiga medier lånar kommunbiblioteken hellre från IB än från värdbiblioteken. Det gäller framför allt enstaka lån, men det är inte ovanligt att man även regelbundet lånar in depositioner ifrån IB.

Vad gäller övriga mediestödjande insatser har kommunbiblioteken främst behov av medietransporterna, men även subventionerna av nättjänster. Värdbiblioteken betonar vikten av ersättningen för personal, eftersom kommunbibliotekens reservationer genererar ett betydande plockningsarbete. Packning av medierna hanteras dock av transportörerna.

Av nuvarande insatser uppger kommunbiblioteken att man har minst behov av stöd för kvalificerade referensfrågor. Enstaka kommuner vänder sig ibland till värdbiblioteken för artikelkopior, främst eftersom det är kostnadsfritt. Universitets- och högskolebibliotek kan också bidra med artikelkopior, men då oftast mot en kostnad.

Kommunbibliotekens tolkning av det regionala biblioteksuppdraget är att Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg ska stimulera samverkan och samordning mellan folkbiblioteken, främja kvalitén i kommunbibliotekens verksamheter och bidra till medieinköp som kommunbiblioteken inte själva har råd med. Det är en tolkning som i stort motsvarar bibliotekslagens regionala uppdragsbeskrivning, med undantag för medieinköp som inte alls omnämns i lagen.

I samtalen med bibliotekscheferna framkom olika förväntningar på Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, utöver det regionala mediestödet. Nedanstående lista är sammanfattning av dessa behov och önskemål:

- Fortsatta medietransporter, eventuellt utökade.
- Gemensam server - gemensam katalog – Librisbibliotek.
- Kompetensutveckling: mångspråkiga medier och litteratur, medier OCH teknik, e-lab, digitala agendan, skönlitteratur/läsning, webbaserat referensarbete.
- Samordning av gemensamma utvecklingsfrågor, främst inom teknik/systemteknik.
- Stöd i uppföljningsarbete t.ex. av de nya e-boksavtalen.

4. Avvägningar

I detta avsnitt sammanfattas ett par avvägningar som varit viktiga för förslaget till ny modell för det regionala mediasamarbetet. Utgångspunkten för förslaget är de övergripande uppdragsbeskrivningarna för den regionala biblioteksverksamheten samt ansvarsfördelningen mellan olika bibliotek för invånarnas medieförsörjning. Kommunbibliotekens erfarenheter av nuvarande regionala mediestöd har varit ett viktigt underlag, liksom de statliga biblioteksaktörernas förväntningar på Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg.

4.1 Ansvar

Det är viktigt att förtydliga vad som är bibliotekens gemensamma ansvar i det regionala mediasamarbetet inom Blekinge och Kronoberg och vad som är det regionala ansvaret. Samtliga kommunbibliotek som medverkar i mediasamarbetet inom Blekinge och Kronoberg ansvarar för att samarbetet utvecklas på ett sätt som främjar användarnas behov. Samtidigt kan det finnas behov av bibliotek med särskilt uttalade utvecklingsuppdrag. Befintliga avtal med värdbiblioteken bör ses över. Det finns fortfarande behov av gemensamma funktioner inom medieområdet, men uppdragen för dessa behöver vara förankrade i det nuvarande regionala uppdraget d.v.s. att stimulera kommunbibliotekens verksamhetsutveckling i stort, inte enbart bibliotekens medieförsörjning.

Mediasamarbetet upprätthålls och utvecklas genom att biblioteksinsatser på lokal, regional och nationell nivå kompletterar varandra. Nedanstående beskrivning är ett förslag till hur detta ansvar skulle kunna uttrycka sig för biblioteken i Blekinge och Kronoberg.

4.1.1 Lokalt ansvar

Kommunerna ansvarar för invånarnas medieförsörjning i enlighet med bibliotekslagens uppdrag och utifrån lokala biblioteks- och medieplaner. Biblioteken medverkar i det regionala mediasamarbetet utifrån sina lokala förutsättningar, men mot gemensamt formulerade mål och riktlinjer. Det betyder att kommunbiblioteken har ett lokalt åtagande att samarbeta regionalt. Ett sätt att förtydliga detta åtagande är att använda begreppet *samarbetsbibliotek* för de bibliotek som aktivt valt att ingå i det regionala mediasamarbetet. Ett par exempel på lokala åtagande är att följa de gemensamt formulerade målen och riktlinjerna, att ha aktuella lokala medieplaner och att bidra med inköp av medier (lokalt och regionalt).

Utöver samarbetsbiblioteken utses ett par kommunbibliotek till s.k. *ansvarsbibliotek*. Dessa bibliotek tilldelas ansvar för prioriterade regionala medie- och utvecklingsområden utifrån vad som anges i bibliotekslagen och i de regionala kulturplanerna. Antalet ansvarsbibliotek kan vara tre till fyra stycken och uppdragen behöver utformas i samråd mellan Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg och kommunbiblioteken. Uppdragen bör vara bredare än enbart medieinköp och omfatta utvecklingsfrågor inom ansvarsområdet t.ex. kompetensutveckling, utarbeta nya inköpsmodeller, medverka i lokala, regionala och nationella projekt etc. Ansvarsbiblioteken bidrar därmed till det regionala uppdraget att stimulera verksamhetsutveckling på kommunbiblioteken. Utöver sitt särskilda regionala uppdrag medverkar ansvarsbiblioteken i det regionala samarbetet på samma villkor som samarbetsbiblioteken.

4.1.2 Regionalt ansvar

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg ska främja folkbibliotekens samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet. Inom det regionala mediasamarbetet uttrycks det främst av att driva utveckling av kommunövergripande infrastrukturer, att främja strategisk utveckling inom medieområdet och att erbjuda visst riktat mediestöd. Dessutom behöver bibliotekslagens prioriterade målgrupper, vilka även är de lokala och de regionala biblioteksverksamheternas prioriterade målgrupper, tydligare synliggöras i de regionala insatserna.

Utifrån de regionala huvudmännens uppdragsbeskrivningar ska Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg särskilt stödja läsfrämjande insatser riktade till barn och unga, vidareutveckla området litteratur och berättande samt verka för att stärka demokrati och det fria ordet.

4.1.3 Nationellt ansvar

KB fortsätter att utveckla Libris mot folkbibliotekens behov. KB utvecklar även en plattform för fria e-böcker d.v.s. böcker som är tillgängliga utan kostnad för biblioteken eller enskilda användare.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) arbetar fram modell för avtal mellan förlagen och folkbiblioteken om utlån av e-böcker.

Internationella biblioteket erbjuder enstaka lån och ibland även depositioner av mångspråksmedier och kompetensutveckling vad gäller inköp av mångspråkiga medier.

Sveriges lånecentral och depåbibliotek stimulerar folkbiblioteken att medverka i det nationella mediasamarbetet inklusive Libris-samarbetet. Dessutom tillhandahåller verksamheten specialistkunskaper inom fjärrlån.

Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) administrerar och utvecklar tjänster och medier inom området anpassade och tillgängliga medier. Myndigheten har tilldelats ett utökat uppdrag att stärka insatserna för att sprida lättlästa medier.

4.2 Innehåll

Av nuvarande regionala insatser har kommunbiblioteken främst behov av ekonomiskt stöd till medieinköp och transporter. Vad gäller den kompletterande medieförsörjningen domineras den av invånarnas behov av kurslitteratur. Samtidigt är kurslitteratur inte är en uttalad del av det regionala biblioteksuppdraget.

Många kommunbibliotek efterfrågar även tydligare policys för det regionala mediasamarbetet samt att alla bibliotek ska följa de överenskomna riktlinjerna. Att följa riktlinjerna är inte en fråga för det regionala biblioteksansvaret, utan det är ett ansvar som vilar på respektive kommunbibliotek och medarbetare. Däremot kan det finnas behov av ett förtydligande av nuvarande riktlinjer.

Flödet av medier mellan människor och bibliotek ställer särskilda krav på infrastrukturen. Det gäller både de fysiska medietransporterna och den systemtekniska infrastrukturen. Vad gäller fysiska transporter behöver det finnas en avvägning mellan miljöbelastning och servicegrad. En möjlighet kan vara en mer differentierad transportstruktur med utgångspunkt i det enskilda bibliotekets in- och utflöde av medier. Med en grundstruktur om två till tre turer per vecka är det möjligt att komplettera med fler turer till bibliotek med stora in-och utflöden av medier och färre och/eller alternativa leveranssätt (t.ex. post) till kommuner med mindre flöden. Den systemtekniska infrastrukturen behöver utvecklas i riktning mot ökad användarstyrd service t.ex. att användaren själv väljer vilket bibliotek hen vill låna och lämna medierna på.

5. Förslag till modell för regionalt mediesamarbete i Blekinge och Kronoberg

Den föreslagna modellen utgår ifrån det regionala biblioteksuppdraget så som det är formulerat i bibliotekslagen och i de regionala styrdokumenterna. Modellen syftar till att skapa samklang mellan de regionala insatserna och det regionala uppdraget. Den omfattar tre delar som alla relaterar till varandra: utveckling av infrastruktur, utveckling inom medieområdet samt särskilt mediestöd.

Modellen är avvägd mot kommunbibliotekens förväntade insatser utifrån hur folkbibliotekens uppdrag formulerats i bibliotekslagen. Modellen förutsätter även att det regionala mediesamarbetet i Blekinge och Kronoberg utförs i enlighet med de gemensamma riktlinjer som antagits av kommunbiblioteken.

De insatser som föreslås överensstämmer till viss del med befintligt regionalt stöd till kommunbiblioteken. Inom vissa områden föreslås stärkta insatser, inom andra nedtonade eller avslutade. Vissa förslag till insatser är nya. Förslaget omfattar även skillnader i utförandet då fler bibliotek erbjuds möjlighet att, via avtal med Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, medverka i det regionala utvecklingsarbetet utifrån särskilt prioriterade områden.

5.1 Vision för det regionala mediesamarbetet

Den bärande visionen är att alla invånare i Blekinge och Kronoberg ska ha samma rätt och tillgång till medier och information. Mediesamarbetet bygger på smart bibliotekssamverkan, för att uppnå bästa möjliga effekt för användarna. Samtliga bibliotek medverkar utifrån principen att alla ger och alla får.

5.2 Målbild 2017

Kommunbiblioteken i Blekinge och Kronoberg är självförsörjande vad gäller invånarnas mediebehov och medierna flödar fritt över kommungränserna utifrån användarnas behov. Samarbetet främjar olikheter mellan bibliotek och användare, vilket ger bredd i utbud och kompetenser.

Utvecklingsarbetet kännetecknas av strategi och analys: Vi vet vad vi gör och varför och vi gör det med kvalitet. Mediesamarbetets mål formuleras och följs upp gemensamt. Prioriterade insatser är läsförbättringsinsatser och stöd som stärker invånarnas delaktighet i samhället, såväl fysiskt som digitalt.

5.3 Insatser av Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg ska främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet. Inom ramen för det regionala mediesamarbetet omfattar det:

- Utveckling av gemensam infrastruktur.
- Utveckling inom medieområdet.
- Stöd till särskild medieförsörjning.

De regionala insatserna kan omfatta kompetensutveckling, projektarbete på regional och nationell nivå, stöd för metodutveckling och nya arbetssätt inom medieområdet.

5.3.1 Utveckling av gemensam infrastruktur

De fysiska transporterna behöver balanseras mellan användarnas förväntningar och belastningen på miljön. Det kan finnas anledning att undersöka möjligheter till en mer differentierad fysisk transportstruktur, anpassad till de enskilda bibliotekens olika medieflöden och tillgänglighet (t.ex. öppethållande).

Den systemtekniska infrastrukturen behöver utvecklas i riktning mot ökad användarstyrd service med målsättning att göra det enkelt för den enskilda användaren att söka och finna information. Nuvarande samsökningsfunktion i Arena är i första hand tillgänglig för biblioteksmedarbetarna, medan användarna kan behöva upprepa samma sökning i 13 webbkataloger innan hen vet om en särskild titel finns i Blekinge

eller Kronoberg. Dessutom behöver den fysiska och den systemtekniska infrastrukturen integreras med varandra, så att användarna själva kan finna det de söker och välja var de vill låna och lämna medier.

Medietransporter

Nuvarande medietransporter kvarstår tillsvidare, men behöver ses över på olika sätt. Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg föreslås därför att:

- Utvärdera nuvarande transportmodell och undersöka möjligheter till differentierade transporter mellan kommuner och bibliotek, men även alternativa transporter t.ex. postleverans, samordning med andra transporter mellan kommunerna.
- Utredda fördelning av transportkostnaderna.
- Utredda möjligheter till ökad samordning av fysiska transporter och systemteknisk infrastruktur.

Gemensam katalog

För att främja mediesamarbetet generellt och för att underlätta användarnas informationssökning i synnerhet, föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Utredda möjligheten för en gemensam katalog för kommunbiblioteken i Blekinge och Kronoberg inkl. gemensamt bibliotekskort, gemensamma policys, låneregler etc.
- Utredda möjligheten för kommunbiblioteken i Blekinge och Kronoberg att ingå i Libris-samarbetet.
- Utredda möjligheter till flytande bestånd mellan kommunbiblioteken i Blekinge och Kronoberg.

5.3.2 Utveckling inom medieområdet

Modellens förslag till insatser som kan främja utveckling inom medieområdet har att förhålla sig till en rad faktorer. Utgångspunkten är att bibliotekens mediebehov styrs av användarnas efterfrågan. Statistik visar att de utomregionala fjärrlånen successivt minskar och att sydostlånen i hög grad kompletterar användarnas lokala mediebehov. Samtidigt öppnar riktlinjerna för samarbetet upp för lokala tolkningar och det råder oenighet om hur de ska tillämpas. Det saknas lokala medieplaner i vissa kommuner och det finns heller ingen övergripande regional plan för medieförsörjningen inom Blekinge och Kronoberg.

Kommunbibliotekens behov av externt mediestöd är särskilt stort vad gäller kurslitteratur. Samtidigt ökar efterfrågan på mångspråkiga medier. De nationella minoritetsspråken ska särskilt prioriteras enligt bibliotekslagen. Dessutom betonar de regionala huvudmännen stärkta insatser inom det läsfrämjande området. Även Kulturrådet efterfrågar systematiserade insatser för folkbibliotekens läsfrämjande arbete.

Riktlinjer för mediesamarbetet

För att effektivisera det regionala mediesamarbetet föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Tillsammans med kommunbiblioteken och Regionbibliotek Kalmar revidera och förtydliga riktlinjerna för sydostlånen. Målsättningen bör vara att principerna är enkla att följa och att det lokala tolkningsutrymmet minskar inom de medieområden samarbetet omfattar.
- Utforma kriterier för kommunbibliotekens medverkan i mediesamarbetet d.v.s. vilka åtaganden som förväntas av ett *samarbetsbibliotek*.

Medieplaner

Strategisk medieförsörjning behöver utgå ifrån bibliotekens uppdrag och ansvar. Därför föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Formulera en regional medieplan med utgångspunkt i de prioriterade användarna, men även andra användares behov. Planen utarbetas i samverkan med samarbetsbiblioteken d.v.s. de kommunbibliotek som åtagit sig att medverka i det regionala mediesamarbetet. Medieplanen bör omfatta syfte, mål och servicenivåer för olika bibliotek.
- Stimulera kommunbiblioteken i arbetet att formulera lokala medieplaner.

Läsfrämjande insatser

Mediesamarbetet ska ge stöd för bibliotekens läsfrämjande insatser. Både nationella och regionala aktörer efterfrågar utökade insatser inom detta område. Därför föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Kartlägga behovet av insatser riktade till barn och unga. Särskilt uppmärksamma behov hos barn och unga med läsnedsättning eller behov av olika språk. Formulera en plan för regionala gemensamma mål och insatser.
- Kartlägga behov av insatser för vuxna med läsnedsättning. Särskilt undersöka hur biblioteken kan marknadsföra sina insatser mot nya användare och målgrupper. Formulera en plan för regionala gemensamma mål och insatser.

Mångspråkiga medier

Internationella biblioteket har för avsikt att särskilt undersöka hur kommunbibliotek och regionala biblioteksverksamheter kommer säkra invånarnas medieförsörjning inom det mångspråkiga området. Dessutom finns behov av att vidga insatserna så att de även omfattar lässtimulerande insatser. Därför föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Kartlägga området mångspråkiga medier utifrån användarnas behov och bibliotekens nuvarande medieutbud, kompetenser, inköps- och arbetsprocesser m.m.
- Integrera mångspråkig medieförsörjning i den regionala medieplanen. Planen bör omfatta möjligheter med gemensam bibliotekskatalog, olika inköpsmodeller samt bibliotekens ansvars- och arbetsfördelning för det mångspråkiga medieområdet.
- Formulera en plan för hur befintlig mångspråkig mediesamling, som finansierats med regionala medel, ska användas framöver i Blekinge och Kronoberg.

Minoritetsspråk

Området minoritetsspråk är ett helt nytt ansvarsområde för de samhällsfinansierade biblioteken. Därför föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Kartlägga invånarnas behov och önskemål av insatser som kan stärka minoritetsspråkens ställning i Blekinge och Kronoberg.
- Integrera medieförsörjning av minoritetsspråk i den regionala medieplanen. Planen bör omfatta möjligheter med gemensam bibliotekskatalog, olika inköpsmodeller samt bibliotekens ansvar- och arbetsfördelning för området minoritetsspråk.

Kurslitteratur

Kurslitteratur tillhör den grupp medier som främst cirkulerar mellan kommunbiblioteken. Samtidigt har biblioteken olika lokala policys för hur man hanterar dessa mediebehov. Det finns också behov av tydligare dialog med lärosäten och andra utbildningsanordnare om hur studenternas mediebehov ska tillgodoses. Därför föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Ta initiativ till ett förtydligande av olika biblioteks ansvar för studerande invånares behov av kurslitteratur. Frågan behöver utredas i samverkan med universitets- och högskolbiblioteken i Blekinge och Kronoberg.
- Utarbeta en policy för ansvarsfördelning inom detta område bl.a. med stöd av definierade servicenivåer utifrån bibliotekens olika uppdrag, ansvar och anslag.

Digitala resurser

Invånarnas behov av e-böcker är ett lokalt ansvar som respektive kommunbibliotek behöver hantera utifrån sina lokala uppdrag och resurser. För andra frågor som rör bibliotekens digitala resurser kan det finnas behov regionala insatser. Därför föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att:

- Initiera marknadsföring av bibliotekens digitala tjänster mot invånarna i Blekinge och Kronoberg.
- Utvärdera användandet av befintliga nättjänster som delfinansieras av BiBK.
- I samarbetet med kommunbiblioteken utvärdera de lokala e-boksavtalen.
- Följa upp kommunbibliotekens arbete med den regionala digitala agendan.
- Komplettera strategierna för den regionala digitala agendan med strategier för digital informationsförsörjning.

5.3.3 Särskilt mediestöd

Det regionala kompletterande mediestödet föreslås kvarstå till vissa delar, men bör förtydligas utifrån det nuvarande regionala biblioteksuppdraget och tillämpas inom följande områden:

- Lokala inläsningar
- Digitala resurser
- Medieinköp av ansvarsbiblioteken
- Medienköp av samarbetsbiblioteken

Lokala inläsningar

Lokala inläsningar riktar sig till en av bibliotekens prioriterade målgrupper och föreslås fortsätta enligt befintlig modell via avtal med Regionbibliotek Kalmar. Insatserna bör dock utredas i samarbete med Regionbibliotek Kalmar och med sikte på invånarnas framtida behov.

Digitala resurser

Subventioner av nättjänster föreslås tillsvidare fortsätta enligt befintlig modell, men bör utvärderas. Det kan vara lämpligt att se över behoven både utifrån användningsgraden av olika tjänster och i förhållande till nationella insatser t.ex. KB:s arbete att utveckla plattformar för fria e-böcker och SKL:s avtal med förlagen om utlån av e-böcker.

Medieinköp av ansvarsbiblioteken

Ansvarsbiblioteken svarar för inköp inom prioriterade medieområden, vilka definierats i den regionala medieplanen. Inköpen syftar till att säkerställa en strategisk nivå av medietillgång inom Blekinge och Kronoberg för mångspråkiga medier inkl. minoritetsspråken, anpassade medier och medier som möjliggör bibliotekens läsfrämjande arbete t.ex. lättlästa medier. Förslagen till ansvarsområden utgår ifrån nuvarande regionala uppdragsbeskrivningar för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg, men bör förändras i takt med att uppdraget omformuleras:

- mångspråkighet inkl. minoritetsspråken.
- läsfrämjande insatser för barn och unga.
- läsfrämjande insatser för vuxna.
- läsfrämjande insatser för personer med läsnedsättning.

De medier ansvarsbibliotekens köper in fördelas mellan kommunbiblioteken utifrån servicenivåer, språk i kommunerna och andra parametrar. Då fördelas även arbetet att plocka och skicka medier mellan fler bibliotek och blir inte enbart en fråga för ansvarsbiblioteken. På sikt, med en gemensam bibliotekskatalog, bör dessa medier fördelas som flytande bestånd. d.v.s. att användarna styr placeringen av medierna.

Medieinköp av samarbetsbiblioteken

Riktlinjerna för de gemensamma medieinköpen ska vara förankrade i det regionala biblioteksuppdraget. Ett dilemma i det avseendet är invånarnas behov av kurslitteratur, som inte självklart är förankrat i det regionala uppdraget. Därför föreslås Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg att initiera samtal om hur ansvar och service ska fördelas mellan olika typer av bibliotek (avsnitt 5.3.2.) vad gäller kurslitteratur.

Samarbetsbibliotekens medieinköp kompletterar ansvarsbibliotekens strategiska inköp och baseras på invånarnas dagliga efterfrågan. Inriktningen behöver dock vara förankrad i det regionala uppdraget. Fritt tolkat omfattar det alla invånarnas olika behov, snävt tolkat omfattar det bibliotekslagens prioriterade grupper. I den nya modellen föreslås en tolkning som medger medieinköp för alla åldrar, på alla språk och i alla medieformat (undantaget digitala medier eller e-medier) inom följande områden:

- Skönlitteratur
- Facklitteratur
- Kurslitteratur

På sikt, med en gemensam katalog, kan även dessa medier ingå i det regionala flytande mediebeståndet.

6. Ekonomisk konsekvens av modellen

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg finansieras med statliga och regionala medel. Resurserna för uppdraget kompletterande medieförsörjning fördelas inom ramen för samverkansmodellen och uppgick år 2014 till 1 654 tkr. Syftet med förslaget till en ny modell för det regionala mediasamarbetet är att insatserna och resursfördelningen är förankrade i det regionala biblioteksuppdraget. Dessutom är det angeläget att skapa flexibilitet i resursutnyttjandet så att stöd för utvecklingsarbete kan utökas.

Förslaget till ny modell omfattar även ett förslag till fördelning av de regionala resurserna, utifrån nuvarande ca 1 600 tkr. Beloppet kan dock förändras om de regionala eller nationella uppdragen och resurserna förändras.

Det ekonomiska förslaget omfattar ingen löpande ersättning för personalkostnader till ansvarsbiblioteken, eftersom fasta kostnader begränsar flexibiliteten. Däremot finns möjlighet till tidsbegränsad ersättning och kompetensutveckling för medarbetare som medverkar i det regionala utvecklingsarbetet inom ett ansvarsområde. Det kan handla om ersättning för projektarbete, studieresor eller för att lokalt utveckla nya inköpsmodeller. Dessutom föreslås ett nytt sätt att fördela regionalt inköpta medier så att de inte enbart integreras ansvarsbibliotekens lokala samlingar (se sid 15 Medieinköp av ansvarsbiblioteken).

Utredningens förslag till hur de regionala resurserna kan fördelas ser ut på följande sätt:

Regional insats	Summa	Kommentar
Lokala inläsningar	40 000 kr	Oförändrat tillsvidare, men utvärderas.
Digitala resurser	100 000 kr	Oförändrat tillsvidare, men utvärderas.
Transporter	300 000 kr	Oförändrat tillsvidare, men utvärderas.
Medieinköp totalt, varav	500 000 kr	Motsvarar 1,47 kr/invånare.
- ansvarsbibliotekens inköp	350 000 kr	Baserade på den regionala medieplanen.
- samarbetsbibliotekens inköp	150 000 kr	Baserade på direkt efterfrågan.
Utvecklingsarbete inom ramen för ansvarsbibliotekens uppdrag	350 000 kr	Exempelvis ersättning för att utarbeta regionala inköpsmodeller, testa flytande bestånd, medverka i IB:s kompetensutveckling, ersättning för projektledning m.m.
Utvecklingsarbete inom ramen för gemensam infrastruktur	350 000 kr	Exempelvis ersättning för utredning av gemensam katalog, utbildning i katalogisering, utredning av differentierade transporter m.m.
Totalt	1 640 000 kr	

7. Förslag till tidplan och genomförande

Den nya modellen för det regionala mediasamarbetet föreslås följa tidplanerna för de regionala kulturplanerna i Blekinge och Kronoberg, nu närmast 2015-2017.

Den nya modellen föreslås en stegvis implementering under perioden 2015-2017. Insatserna preciseras i strategi- och verksamhetsplanen för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Den nya modellen bör fungera fullt ut fr.o.m. senast januari, 2018.

Som ett första steg, under 2015, föreslås följande aktiviteter:

- Utforma och teckna avtal med ansvarsbiblioteken.
- Planera för utfasning av befintliga avtal med värdbiblioteken.
- Planera infasning av nya avtal med ansvarsbiblioteken.
- Formulera en regional medieplan för strategisk medieförsörjning inom Blekinge och Kronoberg.

Modellen bör löpande utvärderas vilket bör ske i anslutning till uppföljningen av de regionala kulturplanerna. En första avstämning av den nya modellen skulle i så fall ske i anslutning till de regionala kulturplanerna inför 2018-2020.

Uppföljning och avstämning av ansvarsbibliotekens uppdrag bör ske årligen. Även samarbetsbibliotekens åtaganden (lokala medieplaner, låna ut medier till andra utifrån gemensamma riktlinjer) bör stämmas av årligen.

7.1 Uppföljning och utveckling

Medieområdet är under snabb utveckling just nu. Samtidigt omformuleras de regionala och nationella biblioteksaktörernas uppdrag. Regeringens beslut att formulera en nationell biblioteksstrategi är ett exempel på den föränderliga omvärld de samhällsfinansierade biblioteken har att förhålla sig till. Ett annat är överenskommelsen mellan SKL och förlagen om utlån av e-böcker. Till detta ska föras invånarnas nuvarande och framtida behov av lokal medieförsörjning.

Utvecklingsarbetet inom medieområdet behöver därför löpande följas upp och anpassas till förändringar i omvärlden. Därför är det viktigt att det finns utrymme för viss rörlighet inom de regionala insatserna, så att resurser relativt snabbt kan ställas om, om så skulle behövas.

Med regelbundna, årliga uppföljningar av de regionala insatserna är det möjligt att säkerställa kvalitet och effekter för användarna. Uppföljning och utvärdering ger även stöd för omprioritering av inriktningar för t.ex. kompetensutveckling, projekt och annat regionalt utvecklingsarbete. Målsättningen bör vara att optimera de regionala insatserna utifrån användarnas behov och de nationella och regionala strategierna för biblioteksutveckling.